

Criminaliteit tegen bedrijven in Nederland

Fenomeen- en beleidsanalyse

's-Hertogenbosch, BTVO

Ben Rovers
Mireille Jans
m.m.v. Hans Moors

Boom Lemma uitgevers
Den Haag
2013

Inhoud

Samenvatting	9
Voorwoord	13
1 Algemene inleiding	15
1.1 Achtergrond	15
1.2 Context: enkele kerncijfers omtrent het Nederlandse bedrijfsleven	15
1.3 Doelen van het onderzoek	16
1.4 Onderzoeksvragen	17
1.5 Afbakening van veelvoorkomende criminaliteit	18
1.6 Onderzoeksopzet	18
1.6.1 Fenomeenanalyse	19
1.6.2 Beleidsanalyse	20
1.6.3 Formuleren van aanbevelingen	24
1.7 Leeswijzer	24
DEEL A FENOMEENANALYSE	25
2 Algemeen beeld van criminaliteit tegen bedrijven	27
2.1 Inleiding	27
2.2 Aard, omvang en trends	27
2.3 Kosten van criminaliteit	34
2.4 Geografische spreiding	40
2.5 Kenmerken van slachtoffers (sectoren en bedrijven)	42
2.6 Kenmerken van daders	44
2.6.1 Werknemers als daders	45
2.6.2 Rondtrekkende dadergroepen	47
2.6.3 Organisatiecriminaliteit	51
2.7 Conclusie	53
3 Criminaliteitsbeeld van enkele specifieke delicten	57
3.1 Inleiding	57
3.2 Winkeldiefstal	57
3.3 Voertuigdiefstal (+ onderdelen)	63
3.4 Ladingdiefstal	69

3.5	Diefstal van/uit bedrijven	74
3.6	Bedrijfsinbraken	76
3.7	Vandalisme en vernieling	79
3.8	Heling van gestolen goederen	82
3.9	Conclusie	86

DEEL B BELEIDSANALYSE **87**

4	Aanpak van criminaliteit tegen bedrijven: beleidscontext	89
4.1	Inleiding	89
4.2	Een korte geschiedenis	89
4.3	Recente beleidsplannen	90
	4.3.1 Actieplannen Veilig Ondernemen 1, 2 en 3	90
	4.3.2 Sectorale convenanten	92
	4.3.3 Convenanten met betrekking tot dadergroepen	94
4.4	Belangrijke actoren	95
	4.4.1 Individuele bedrijven	95
	4.4.2 Bedrijvenkoepels en brancheorganisaties	95
	4.4.3 Verzekeraars	96
	4.4.4 Landelijke en lokale overheden	96
	4.4.5 Politie en justitie	97
	4.4.6 Samenwerkingsverbanden	98
4.5	Recente ontwikkelingen	99
4.6	Conclusie	99
5	Beschrijving en evaluatie van individuele maatregelen	101
5.1	Inleiding	101
5.2	Gebiedsgerichte maatregelen	104
5.3	Sector- en delictgerichte maatregelen	123
5.4	Dadergerichte maatregelen	148
5.5	Overige maatregelen	161
5.6	Conclusie	165
6	Analyse van de aanpak	171
6.1	Inleiding	171
6.2	Beleidscyclus algemeen	171
6.3	Probleemanalyse	173
6.4	Aansluiting van maatregelen op gesignaleerde problemen	177
6.5	Kwantiteit en kwaliteit van maatregelenpakket	178
6.6	Uitvoering van maatregelen	180
6.7	Effectiviteit van maatregelen	182

6.8	Actoren en organisatie van de aanpak	188
6.8.1	Individuele bedrijven	188
6.8.2	Bedrijvenkoepels en brancheorganisaties	189
6.8.3	Verzekeraars	190
6.8.4	Landelijke en lokale overheden	191
6.8.5	Politie en justitie	192
6.8.6	Samenwerkingsverbanden en organisatie van aanpak	194
6.9	Innovaties	197
6.10	Conclusie	198
DEEL C AANBEVELINGEN		203
7	Aanbevelingen voor een toekomstige aanpak	205
7.1	Inleiding	205
7.2	Aanbevelingen met betrekking tot de uitvoeringspraktijk	205
7.3	Aanbevelingen met betrekking tot maatregelen	213
7.4	Conclusie	218
Geraadpleegde bronnen		219
Bijlagen		231
Bijlage 1: Samenstelling begeleidingscommissie		231
Bijlage 2: Geraadpleegde personen		232
<i>Personen geraadpleegd ten behoeve van factfinding</i>		232
<i>Geïnterviewde personen</i>		233
<i>Deelnemers aan de expertmeetings</i>		234
Bijlage 3: Maatregelen die niet zijn beschreven in hoofdstuk 4		235

Samenvatting

Achtergrond

Om de aanpak van criminaliteit tegen bedrijven op de agenda te houden heeft de minister van Veiligheid en Justitie in 2012 een Taskforce Aanpak Criminaliteit tegen Bedrijven (TACB) in het leven geroepen. Deze taskforce heeft gevraagd om een fenomeen- en beleidsanalyse met betrekking tot (enkele vormen van) veelvoorkomende criminaliteit tegen bedrijven.

Doel

Het belangrijkste doel van dit onderzoek is te komen tot aanbevelingen voor de toekomstige aanpak van veelvoorkomende criminaliteit tegen bedrijven.

Onderzoeksvragen

1. Wat is de aard, omvang en spreiding van (enkele vormen van) veelvoorkomende criminaliteit tegen bedrijven in Nederland en welke ontwikkelingen zijn hierin recentelijk zichtbaar?
2. Welke maatregelen worden getroffen om deze vormen van criminaliteit tegen bedrijven in Nederland terug te dringen en hoe efficiënt en effectief zijn deze?
3. Welke innovaties zijn mogelijk in de aanpak van deze vormen van criminaliteit?
4. Welk samenhangend pakket aan maatregelen is nodig om te komen tot een integrale en effectieve aanpak van deze criminaliteit, gericht op zowel preventie als repressie?

Opzet van het onderzoek

Om deze vragen te beantwoorden zijn een fenomeen- en een beleidsanalyse uitgevoerd. De fenomeenanalyse beperkt zich tot enkele veelvoorkomende vormen van criminaliteit (met name vermogenscriminaliteit en vernieling) en is gebaseerd op allerlei beschikbare studies en bronnen, zoals politiestatistieken, slachtoffer- en daderonderzoek, cijferoverzichten van koepelorganisaties en beleidsdocumenten. Ook zijn vijftien personen geraadpleegd ten behoeve van factfinding.

De beleidsanalyse behelst een beschrijving en evaluatie van het beleid in de afgelopen jaren (zowel op het niveau van individuele maatregelen als op het niveau van de beleidscontext). Deze analyse is gebaseerd op beschikbare beleidsdocumenten en

onderzoeksmateriaal (evaluaties en internationale onderzoeksliteratuur). Daarnaast zijn circa twintig interviews gehouden met relevante betrokkenen in het veld en zijn twee expertmeetings georganiseerd waarin de voorlopige bevindingen ter discussie zijn voorgelegd.

Belangrijkste resultaten

Fenomeenanalyse

Net als burgers worden bedrijven regelmatig slachtoffer van enige vorm van criminaliteit. We zien ook min of meer vergelijkbare ontwikkelingen over de afgelopen jaren. Behoudens een enkele uitzondering (bijvoorbeeld winkeldiefstal) is de algemene trend sinds 2005 dalend (er is naar een beperkt aantal delicten gekeken). Bij sommige delicten gaat het om dalingen met tientallen procenten. Hoewel het algemene beeld zeer positief te noemen is, kunnen bedrijven op specifieke plekken of in specifieke subbranches nog steeds zeer substantiële problemen ervaren met criminaliteit. We dienen hierbij in het oog te houden dat in het kader van deze studie niet alle vormen van criminaliteit zijn onderzocht.

De geografische spreiding van de meeste vormen van criminaliteit vertoont een sterke samenhang met de mate van stedelijkheid en bedrijvigheid van een gebied.

Kosten die bedrijven maken in verband met criminaliteit, zowel preventiekosten als kosten die het gevolg zijn van incidenten, lopen in de miljarden. Op basis van de huidige gegevens is het niet mogelijk een meer precieze schatting te maken.

De gevoeligheid voor (verschillende vormen van) criminaliteit varieert tussen sectoren en individuele bedrijven. Sectoren waar consumentengoederen in omgaan, zijn in het algemeen gevoeliger voor diefstal dan sectoren waarin dit niet het geval is. De horeca wordt bovengemiddeld getroffen door geweld, het transport door ladingdiefstal, et cetera. In de meeste gevallen is het niet mogelijk de impact van criminaliteit op een sector (vergelijkenderwijs) vast te stellen. Daarvoor ontbreken goede indicatoren.

Risicofactoren voor criminaliteit op het niveau van individuele bedrijven hebben onder meer te maken met de ligging van een bedrijf, de omvang, de aard van de bedrijfsprocessen, de aanwezigheid van gewilde goederen (of geld, diensten, informatie), de aanwezigheid van risicovol personeel of risicovolle klanten, gebrekkige regels, een criminogene bedrijfscultuur, en een gering niveau van monitoring en beveiliging.

De daders van criminaliteit tegen bedrijven kunnen worden gevonden in uiteenlopende groepen: werknemers, klanten, reguliere 'justitiabelen', buitenlandse en georganiseerde dadergroepen en ook andere ondernemingen (die regels ontduiken). Het dark number

ten aanzien van criminaliteit tegen bedrijven is groot, het dark number ten aanzien van de plegers van deze feiten is nog groter. Belangrijke dadergroepen, zoals het eigen personeel, blijven in belangrijke mate onzichtbaar.

De kwaliteit van het criminaliteitsbeeld is niet overal even sterk. De kennis is soms onvolledig of ontbreekt.

Beleidsanalyse

In de voorbije tien jaar is veel aandacht geweest voor de aanpak van criminaliteit tegen bedrijven. Samenwerkende publieke en private partijen hebben tal van actieplannen gemaakt en convenanten afgesloten om problemen aan te pakken. Dit betreft vooral de collectieve aanpak, die aanvullend is op wat bedrijven zelf (intern) doen. Veruit de meeste uitgaven voor preventie komen voor rekening van individuele bedrijven: bijna 2 miljard euro op jaarbasis. Deze uitgaven blijven toenemen.

Het is niet vast te stellen wat de effecten van deze inspanningen op de criminaliteit zijn (geweest). In het algemeen kan wel worden gesteld dat op collectief niveau ‘plannenmakerij’ in de afgelopen jaren meer aandacht heeft gekregen dan de concrete uitvoering van maatregelen. Veel maatregelen blijken niet (volledig) uitgevoerd. Bovendien is van de uitgevoerde maatregelen vaak niet bekend wat de resultaten zijn, omdat slechts een handjevol is geëvalueerd. De preventiepraktijk oogt al met al versnipperd, en de beleidskeuzes zijn weinig of ondoorzichtig onderbouwd, met een sterke focus op ‘de waan van de dag’.

Niettemin zijn er tal van maatregelen die in de afgelopen jaren in meer of mindere mate succesvol zijn gebleken. Hierbij kan worden gedacht aan diverse maatregelen tegen lading- en voertuigdiefstal, productbeveiliging, track- en traceprocedures in diverse sectoren, maatregelen om ondernemers in een gebied bij het veiligheidsbeleid te betrekken (Bedrijven Investerings Zones, Keurmerk Veilig Ondernemen), maatregelen om ondernemers te stimuleren preventiemaatregelen te treffen (regeling Veiligheid Kleine Bedrijven), innovatief cameratoezicht, et cetera.

Belangrijke randvoorwaarden voor succes zijn:

- duurzaamheid in de toepassing (geen kortdurende interventies);
- voldoende inzet van middelen (‘alle waar is naar zijn geld’);
- draagvlak onder deelnemende ondernemers;
- een goed georganiseerde samenwerking tussen partijen (privaat of anderszins).

Behalve een goede uitvoering is het ook van belang de juiste maatregelen te treffen, maatregelen die bewezen werkzaam zijn. De meeste maatregelen die in Nederland

worden getroffen, zijn gebaseerd op het idee van gelegenhedenbeperking. Dit perspectief kan als evidence based worden beschouwd. Niettemin zien we in de concrete uitvoering maatregelen die vanuit wetenschappelijk perspectief als weinig kansrijk kunnen worden omschreven. Veel maatregelen zijn daarnaast ook randvoorwaardelijk (bijvoorbeeld gericht op het tot stand brengen van samenwerking tussen partijen). De verbinding met de achterliggende veiligheidsdoelstellingen raakt hierbij soms uit het oog.

Het succes van veel maatregelen blijkt in de praktijk sterk afhankelijk van de samenwerking tussen (publieke en private) partijen. Soms zijn hiervan mooie voorbeelden te zien. Veel vaker blijkt het moeizaam en hard werken om tot resultaten te komen. Op het moment dat partijen erin slagen de samenwerking handen en voeten te geven, dat wil zeggen te ontdoen van vrijblijvendheid, ontstaan doorgaans veel voordelen voor alle betrokkenen. Dit punt bereiken blijkt moeilijk, en zelfs de meest geoliede samenwerkingsverbanden blijken nadien kwetsbaar voor discontinuïteit.

De meeste uitgaven voor preventie worden gedaan door individuele bedrijven, deze uitgaven zijn vooral intern gericht. Over de effectiviteit van de getroffen maatregelen is erg weinig bekend. Hier ligt een interessante uitdaging voor de toekomst.

De gesignaleerde knelpunten en kansen zijn vertaald in de volgende tien aanbevelingen.

Aanbevelingen

Met betrekking tot uitvoeringspraktijk:

1. Versterk zowel op landelijk als lokaal niveau de operationele PPS-structuren.
2. Versterk de beleidscyclus.
3. Betrek op landelijk en lokaal niveau nieuwe partijen bij de publiek-private samenwerking (PPS).
4. Verbeter de inbedding van de aanpak van criminaliteit tegen bedrijven bij politie en justitie en stel hiervoor een actieplan op.
5. Verbeter de informatiepositie met betrekking tot criminaliteit tegen bedrijven.

Met betrekking tot concrete maatregelen:

6. Maak een handleiding voor mogelijke en succesvolle preventieprikkels en verspreid deze onder relevante partijen.
7. Bundel en professionaliseer de voorlichting (over preventie) aan ondernemers.
8. Stimuleer activiteiten die het draagvlak voor preventie onder ondernemers vergroten.
9. Verruim de mogelijkheden voor nazorg en criminaliteitspreventie aan de 'achterkant'.
10. Zet succesvolle maatregelen zoals KVO, VKB en cameratoezicht door, verbeter deze waar mogelijk.

7 Aanbevelingen voor een toekomstige aanpak

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk formuleren we aanbevelingen voor een toekomstige aanpak van veelvoorkomende criminaliteit tegen bedrijven. Deze zijn gebaseerd op de fenomeenanalyse in de hoofdstukken 2 en 3, op de beschrijving van de beleidscontext in hoofdstuk 4, op de beschrijving en evaluatie van individuele maatregelen in hoofdstuk 5, en op de bredere analyse van de aanpak in hoofdstuk 6.

De aanbevelingen richten zich op de verschillende partijen die betrokken zijn. Veel maatregelen worden nu eenmaal in samenwerking én publiek-privaat tot stand gebracht. De Taskforce Aanpak Criminaliteit tegen Bedrijven en het gelijknamige projectbureau bij het ministerie van Veiligheid en Justitie spelen een belangrijke rol om gewenste ontwikkelingen op gang te brengen en draagvlak te creëren bij relevante partijen.

De nadruk in de aanbevelingen ligt op de uitvoeringspraktijk. Het resultaat van maatregelen is in belangrijke mate afhankelijk van de wijze waarop ze ‘georganiseerd’ worden. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat op dit vlak diverse verbeteringen mogelijk zijn. Daarnaast worden ook enkele aanbevelingen geformuleerd ten aanzien van te treffen maatregelen.

In paragraaf 7.2 worden aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot de uitvoeringspraktijk. De aanbevelingen in paragraaf 7.3 hebben betrekking op te treffen maatregelen. Het hoofdstuk besluit met een korte conclusie (paragraaf 7.4). De aanbevelingen zijn genummerd van 1 tot en met 10.

7.2 Aanbevelingen met betrekking tot de uitvoeringspraktijk

Aanbeveling 1:

Versterk op zowel landelijk als lokaal niveau de operationele PPS-structuren.

Landelijk

De komst van het NPC, nu ruim twintig jaar geleden, heeft criminaliteit tegen bedrijven duurzaam op de landelijke agenda gezet. Het ontbreekt in de huidige situatie echter aan een stevige en duurzame PPS-structuur naast het NPC, die op operationeel niveau ‘handen en voeten’ kan geven aan het beleid. De huidige landelijke werkgroep

Criminaliteit tegen bedrijven kan deze taak onvoldoende vervullen. Gewenst is een publiek-private samenwerking met een meer operationeel en uitvoerend karakter waarbij partijen tot afspraken komen over concrete acties die men gezamenlijk gaat uitvoeren en/of coördineren. De voornoemde werkgroep zou voor dit doel kunnen worden gevormd.

Het is van belang dat een duurzaam samenwerkingsverband wordt gecreëerd dat gebaseerd is op een breed draagvlak en bindende(!) afspraken over rollen, taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen. Het huidige projectbureau van het ministerie van Veiligheid en Justitie kan optreden als katrekker. De samenwerking is niet vrijblijvend en dient gebaseerd te zijn op 'zakelijke' afspraken tussen gelijkwaardige partners, ook met betrekking tot de bijdragen die elke partij levert.

Het ministerie werkt hiertoe, in overleg met de belangrijkste partijen, een voorstel uit, dat ter borging wordt voorgelegd aan het NPC. De uitvoering van de afspraken tussen partijen dient van tijd tot tijd geëvalueerd te worden.

Voor de inrichting kan gebruik worden gemaakt van bestaande voorbeelden van (operationele) PPS-structuren. Het is van belang hierbij rekening te houden met mogelijkheden tot op- en afschalen van activiteiten en in- en uitbreiden van partijen. Idealiter zijn in deze samenwerking de overheid, het bedrijfsleven, de politie en het Openbaar Ministerie vertegenwoordigd.

Een belangrijke randvoorwaarde voor het tot stand brengen van deze samenwerking is dat partijen elkaar vertrouwen. Door het verloop van gebeurtenissen in de afgelopen jaren lijkt dit vertrouwen links en rechts geschaad. Het is belangrijk hierin (opnieuw) te investeren en het draagvlak bij partijen te inventariseren alvorens gesprekken over bindende afspraken te beginnen.

Een krachtige operationele PPS-structuur op landelijk niveau is van groot belang voor het realiseren van de overige aanbevelingen, en meer in het algemeen voor effectieve criminaliteitsbestrijding.

Lokaal

Op lokaal niveau is eveneens versterking van de PPS-structuur gewenst. Er is een veelvoud aan lokale aanpakken en initiatieven zichtbaar. De voorbeelden in dit rapport maken duidelijk dat winst kan worden geboekt door lokale maatregelen, initiatieven en partijen met elkaar te verbinden. Door meer massa en draagvlak te creëren, (ervarings)deskundigheid aan te reiken, voorwaarden te stellen aan te behalen voordelen, et cetera is het mogelijk de kwaliteit en daarmee ook effectiviteit van lokale aanpakken te versterken.

De vraag is hoe dit het beste kan gebeuren. In sommige gebieden geven RPC's hier vorm aan, in andere gebieden doen gemeenten dit. In veel gebieden ontbreekt echter een ondersteunende en verbindende structuur.

Veel RPC's hebben de afgelopen jaren een kwijnend bestaan geleid. Slechts in enkele gevallen is men erin geslaagd deze publiek-private samenwerking op regionaal niveau te laten uitgroeien tot een concrete en relevante speler in de aanpak van criminaliteit tegen bedrijven. De succesvolle voorbeelden maken echter duidelijk dat het, zoals nu al gebeurt, de moeite loont hierin te blijven investeren en deze praktijken als stimulans te gebruiken voor het versterken van andere RPC's. Hiervoor moet dan wel meer gebeuren dan de praktijkondersteuning die nu door het CCV plaatsvindt. Het is noodzakelijk ook op landelijk niveau in overleg te treden met relevante partijen (ministerie van Economische Zaken, Kamers van Koophandel, politie, justitie en dergelijke) om te bezien hoe de RPC's nieuw leven kan worden ingeblazen.

Daarnaast bevelen we aan dat nadrukkelijker wordt gekeken naar mogelijkheden om gemeenten een verbindende rol te laten spelen. Deze beschikken, in tegenstelling tot RPC's, over een duurzame infrastructuur die kan worden benut om partijen te organiseren en activiteiten te bundelen. Hieraan zijn ook voor gemeenten voordelen verbonden. De meeste gemeenten kennen integraal veiligheidsbeleid, maar de aandacht voor het bedrijfsleven is niet overal even goed ingebed. Dit is voor gemeenten ook een gemiste kans. Er zijn goede praktijkvoorbeelden te vinden die als stimulans kunnen dienen, maar het is ook van belang om via de politieke weg, bijvoorbeeld via de VNG, deze thematiek (wederom) te agenderen.

De voornoemde landelijke PPS-structuur kan hiervoor een plan van aanpak uitwerken. Daarnaast is het gewenst dat op politiek niveau de rol van gemeenten bij de bestrijding van criminaliteit tegen bedrijven (opnieuw) wordt geagendeerd. Dit zou bij de minister van Veiligheid en Justitie belegd kunnen worden (bij voorkeur in samenspraak met de VNG). Ook is het een mogelijkheid om aan de landelijke PPS-structuur een werkgroep te koppelen die bestaat uit vertegenwoordigers van zeer actieve gemeenten die kunnen adviseren, stimuleren, bemiddelen en dergelijke.

Aanbeveling 2:

Versterk de beleidscyclus.

In de afgelopen jaren hebben veel plannen en maatregelen het licht gezien. Het is niet altijd duidelijk op grond van welke criteria gekozen werd om bepaalde problemen aan te pakken en andere niet. Daarnaast werden veel plannen ook niet (volledig) uitgevoerd. De plannen die wel werden uitgevoerd, werden in de meeste gevallen niet geëvalueerd. Deze gang van zaken is niet bevorderlijk voor het boeken en vaststellen van resultaten.

De landelijke PPS-structuur dient hier een kwaliteitsslag te maken door:

- de rol van analyse/onderzoek ter onderbouwing van prioritering van problemen te versterken;
- meer focus aan te brengen in de maatregelen en fenomenen die worden aangepakt en deze te vertalen in een meer duurzame aanpak;
- kritischer te zijn op uitvoering (en uitvoerbaarheid) van maatregelen;
- meer ruimte te maken voor evaluatie van uitgevoerde maatregelen en terugkoppeling naar de praktijk, zodat geleerd kan worden van ervaringen (bijvoorbeeld via rapid evidence assessments).

Wanneer de aandacht (duurzaam) wordt gericht op een beperkter aantal problemen, is het nodig prioriteiten te stellen. Het motto hierbij kan zijn: beter een beperkt aantal maatregelen goed uitvoeren dan een reeks half of niet uitvoeren. De agenda wordt uiteraard bepaald door de betrokken partijen, maar het ligt voor de hand dat de landelijke PPS-structuur vooral wordt benut voor de aanpak van brede en meer structurele problemen, zoals de aanpak van fraude, interne criminaliteit, cybercriminaliteit en dergelijke, maar uiteraard kan ook gedacht worden aan de gezamenlijke aanpak van dadergroepen of preventie in criminogene gebieden.

Een voor de hand liggende mogelijkheid om een duurzame focus te creëren en tegelijkertijd open te staan voor nieuwe ontwikkelingen is het ‘dual agenderen’ van de aanpak: een agenda voor hardnekkige of structurele problematiek naast een agenda voor ad-hocmaatregelen waarmee kan worden gereageerd op actuele ontwikkelingen.

Voornoemde beginselen worden in de werkwijze van de landelijke PPS-structuur vastgelegd.

Aanbeveling 3:

Betrek op landelijk en lokaal niveau nieuwe partijen bij de publiek-private samenwerking. Het is opvallend dat sommige ‘voor de hand liggende’ partijen in de huidige aanpak van criminaliteit tegen bedrijven nogal onzichtbaar zijn, terwijl hun belangen en ook hun mogelijkheden om bij te dragen evident zijn.

Dit geldt bijvoorbeeld op lokaal niveau voor gemeenten, en op landelijk niveau voor de VNG. Integraal veiligheidsbeleid strekt zich in veel gemeenten nog niet uit tot het bedrijfsleven, of alleen op papier. Gemeenten kunnen een belangrijke faciliterende rol spelen in het tot stand brengen dan wel verbeteren van lokale samenwerking.

Een andere partij die tot op heden nog weinig betrokken is bij de publiek-private aanpak van criminaliteit tegen bedrijven is de beveiligingsbranche (installatiebedrijven,

‘manbeveiligers’, recherchebureaus en dergelijke). Deze branche beschikt over veel kennis met betrekking tot ontwikkelingen in criminaliteit en preventie. Daarnaast biedt ze een belangrijke toegang tot bedrijven met een behoefte aan criminaliteitspreventie.

In de beveiligingsbranche is het gebruikelijk om producten te certificeren, zoals sloten, hekken, camera’s en dergelijke. Wat niet gecertificeerd wordt, is de kwaliteit van beveiligingsadvies, terwijl dit advies – en de analyse die eraan ten grondslag ligt – bepalend is voor de kwaliteit van de getroffen preventiemaatregelen. Er zijn aanwijzingen dat op dit vlak verbeteringen mogelijk zijn. In de praktijk mondt preventieadvies vaak uit in standaardmaatregelen op het vlak van bouwkundige en vooral technologische beveiliging (camera’s), terwijl voor de hand liggende goedkopere opties (bijvoorbeeld het treffen van organisatiemaatregelen) onderbenut blijven. De samenwerking met de beveiligingsbranche kan worden benut om hierin verbeteringen aan te brengen (bijvoorbeeld door middel van certificering, preferred supplier constructies, en dergelijke).

Een derde partij met een evident belang en toegevoegde waarde zijn grootwinkelbedrijven en landelijke ketens. Hier is veel kennis beschikbaar over zowel criminaliteitsontwikkelingen als ontwikkelingen op het vlak van preventie en aanpak. Bovendien ligt hier ook een evident belang, omdat dit soort bedrijven doorgaans bovengemiddeld met criminaliteitsproblemen te kampen heeft.

Het NPC en de nieuwe landelijke PPS-structuur zijn aan zet om na te gaan of en, zo ja, op welke wijze deze partijen (beter) bij de gezamenlijke aanpak van criminaliteit tegen bedrijven betrokken kunnen worden.

Aanbeveling 4:

Verbeter de inbedding van de aanpak van criminaliteit tegen bedrijven bij politie en justitie en stel hiervoor een actieplan op.

Het optreden van politie en justitie is op veel onderdelen voor verbetering vatbaar. Alleen na (doorgaans tijdelijke) prioritering van delicten of dadergroepen zijn activiteiten en resultaten zichtbaar, zoals nu bij de aanpak van overvallen (zowel repressief als preventief, via de persoonsgerichte aanpak van daders). Ook zijn er geslaagde voorbeelden van bindende afspraken over bijvoorbeeld informatie-uitwisseling tussen bedrijfsleven en politie. In de reguliere praktijk echter zijn politie en justitie tamelijk onzichtbare partners in de bestrijding van criminaliteit tegen bedrijven, en is met name op het vlak van de operationele verbinding tussen deze organisaties en de andere betrokkenen in de aanpak dringend verbetering gewenst.

Belangrijke winst kan ons inziens worden geboekt door op landelijk niveau bij de politie bestaande instellingen en functionarissen die belast zijn met criminaliteit tegen bedrijven samen te voegen in een duurzame structuur met een brede focus op criminaliteit

tegen bedrijven. De inrichting van deze structuur zou idealiter verschillende functies omvatten, zoals intelligence, informatie-uitwisseling met andere partijen (signaleren en adviseren), ondersteuning van de (regionale) eenheden, en bij voorkeur ook eigen opsporing (of ten minste goede verbindingen hiermee). Deze structuur is idealiter onderdeel van de voornoemde landelijke PPS-structuur.

Ook op eenheidsniveau zouden bij de politie duurzame en herkenbare aanspreekpunten moeten komen voor het bedrijfsleven, die niet alleen intern met elkaar in verbinding staan maar ook met externe partijen, zoals regionale en lokale publiek-private samenwerkingsverbanden en bedrijfsleven. Ook hier is het van belang intelligence, informatie-uitwisseling en dergelijke te organiseren en een concrete verbinding te maken naar opsporing.

In het verleden zijn telkens voor korte of langere tijd structuren gecreëerd waarin de aandacht voor een specifiek criminaliteitsprobleem werd belegd (bijvoorbeeld ladingdiefstal, voertuigcriminaliteit, overvallen, mobiele bendes en dergelijke). De ervaringen hiermee zijn overwegend positief: zodra aandacht wordt georganiseerd en capaciteit wordt vrijgemaakt, worden zichtbare resultaten geboekt. Wij stellen voor deze aandacht te verduurzamen in structuren die zich breder richten op criminaliteit tegen bedrijven en deze te koppelen aan de hiervoor genoemde landelijke, regionale en lokale PPS-structuren, zodat op operationeel niveau een duurzame verbinding ontstaat tussen bedrijfsleven, overheid en politie.

Voor de politie betekent het dat deze gemakkelijker kennis en deskundigheid kan opbouwen én vasthouden, dat er heldere aanspreekpunten komen voor partijen binnen en buiten de politie en dat de politieaanpak gekoppeld kan worden aan een landelijke agenda en aldus beter ingebed kan worden in wat er elders gebeurt. En uiteraard kan de politie op deze wijze kennis uit het bedrijfsleven (bijvoorbeeld uit de beveiligingsbranche) maar ook van andere partijen beter benutten, en kunnen andere partijen op hun beurt de politie beter bereiken en gemakkelijker tot afspraken komen, bijvoorbeeld omtrent informatie-uitwisseling.

De totstandkoming van deze structuren hoeft geen extra capaciteit te kosten wanneer bestaande projectteams en functionarissen, bijvoorbeeld rond overvallen, mobiele bendes, voertuigcriminaliteit en dergelijke, worden samengevoegd tot één team met deze bredere focus.

Het is belangrijk dat ook in de opsporing ruimte wordt geoormerkt voor criminaliteit tegen bedrijven en dat prioritering in opsporing op strategisch niveau kan worden afgestemd met partijen in het bedrijfsleven. Het Openbaar Ministerie koppelt hier bij voorkeur vaste officieren van justitie aan, zodat ook in de strafrechtsketen sprake is

van integratie en afstemming. De ervaringen die de afgelopen jaren zijn opgedaan met overvalteams en daaraan gekoppelde zaaksofficieren zijn zeer positief en hebben gezorgd voor een kwaliteitsimpuls (Rovers e.a. 2013). Een vergelijkbaar proces wordt hier beoogd voor de bredere aanpak van criminaliteit tegen bedrijven.

Er zijn in de voorbije jaren zoveel hardnekkige problemen gesignaleerd met betrekking tot het functioneren van politie en justitie, dat wij dringend aanbevelen een actieplan voor de langere termijn te ontwikkelen waarin een aantal van deze problemen wordt aangepakt.

Algemene thema's die in dit plan aan de orde kunnen komen, betreffen het politiewerk in brede zin:

- verbeteren van gegevens over delicten, daders en opsporing;
- verbeteren van informatie-uitwisseling met bedrijfsleven;
- verbeteren van het aangifteproces;
- verbeteren van reactie na meldingen;
- verbeteren van opsporing van daders.

Veel van deze thema's staan al vele jaren op de agenda. Het is daarom nodig dat realistische plannen worden ontwikkeld én uitgevoerd. De nationale politie kan hierin het voortouw nemen, in samenwerking met andere partijen in de landelijke PPS-structuur. Om tot voldoende borging te komen is het van belang dat de minister van Veiligheid en Justitie afspraken maakt met de korpsleiding van de Nationale Politie over resultaatverplichtingen. De realisering van duurzame aandacht voor criminaliteit tegen bedrijven zal politiek geagendeerd moeten worden door de minister van Veiligheid en Justitie, in samenspraak met de Nationale Politie en het Openbaar Ministerie.

Aanbeveling 5:

Verbeter de informatiepositie met betrekking tot criminaliteit tegen bedrijven.

Zoals op diverse plaatsen in dit rapport is betoogd, ontbreekt het aan een goede informatiepositie. Kennis is versnipperd, onbetrouwbaar of ontbreekt helemaal. Goede informatie is onontbeerlijk om te komen tot een aanpak die goed aansluit bij problemen die zich voordoen.

Wij stellen voor een brede monitor Criminaliteit tegen Bedrijven te ontwikkelen:

- De monitor dient een brede focus te krijgen, zowel qua criminaliteitsfenomenen als qua sectoren.
- Er dient een methode ontwikkeld te worden om de impact van criminaliteit tegen bedrijven (vergelijkenderwijs) vast te stellen.

- Actuele ontwikkelingen worden in kaart gebracht door enige vorm van vroegsignalering (early warning).
- Behalve voor het in kaart brengen van fenomenen wordt de monitor ook gebruikt om resultaten van maatregelen te monitoren.
- In de monitor wordt aandacht besteed aan innovaties en relevante ontwikkelingen in het buitenland.
- De dataverzameling dient op een ruim palet van kwantitatieve en kwalitatieve bronnen gebaseerd te worden, waarbij ook bestaande onderzoeken en beschikbare data worden benut.

Om dit te kunnen realiseren is het gewenst de toegankelijkheid en kwaliteit van beschikbare databronnen te vergroten en dit als aparte opgave te formuleren. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan betere delict-, dader- en opsporingsgegevens van de politie (kwantitatief en kwalitatief), gegevens van bijzondere opsporingsdiensten, schadegegevens van verzekeraars, en fraudemeldingen bij de fraudehelpdesk, maar ook aan kennis die aanwezig is bij bijvoorbeeld samenwerkende securitymanagers, particuliere opsporingsdiensten en beveiligingsbedrijven. Dit overzicht is niet bedoeld om volledig te zijn. Zeer waarschijnlijk zijn er meer bronnen die voor dit doel kunnen worden gebruikt. Er is veel kennis beschikbaar die nu on(der)benut blijft.

Door bestaande gegevensbronnen en studies in de monitor te integreren wordt een rijker beeld verkregen van de problematiek dan nu het geval is op grond van voornamelijk ‘mono-methodische’ studies. Het is ook wenselijk hieraan nieuwe dataverzamelmethode zoals websurveys of webpanels toe te voegen. Deze maken het mogelijk dichtter op de actualiteit te zitten en nieuwe ontwikkelingen eerder op het spoor te komen. Mogelijk kan hiervoor een aparte early warning-methode ontwikkeld worden.

De voornoemde monitor wordt gebruikt om brede ontwikkelingen in de tijd te volgen. Daarnaast zal het nodig blijven om met deelonderzoek (actuele ontwikkelingen of verdiepingen van) deelproblematieken in beeld te brengen. Daarnaast zullen periodiek ook evaluaties uitgevoerd moeten worden om de resultaten van het beleid te monitoren en bijstellingen te kunnen uitvoeren. We pleiten ervoor dat de agenda voor dit bredere onderzoek, zowel voor de monitor als voor de specifieke fenomeenstudies en de evaluaties, wordt afgestemd in de voornoemde landelijke PPS-structuur.

Er kan een werkgroep worden gevormd met onderzoekersdeskundigen en vertegenwoordigers van politie en bedrijfsleven. Deze werkgroep kan worden belast met de concrete invulling en aanbesteding van onderzoek. Op deze manier kan meer massa, meer kwaliteit en meer samenhang worden georganiseerd in de criminaliteitsbeelden die worden vervaardigd. Bovendien kan de kennis die zo beschikbaar komt, beter dan nu het geval is, sturing geven aan de prioritering en aanpak van criminaliteit.

7.3 Aanbevelingen met betrekking tot maatregelen

Hiervoor hebben we in algemene zin opgemerkt dat de landelijke PPS-structuur zich in ieder geval zou moeten richten op een beperkt aantal problemen die breed in het bedrijfsleven spelen en ook om duurzame aandacht vragen, zoals fraude, interne criminaliteit, cybercrime, actieve dadergroepen en dergelijke. In aanvulling hierop werken we hierna enkele aanbevelingen uit die zich richten op maatregelen die meer in het algemeen de ‘preventiestructuur’ versterken. Het gaat dan om zulke zaken als het bereiken van ondernemers, het verminderen van freeriders, het verbeteren van de kwaliteit van preventie, versterking van repressie, et cetera.

Aanbeveling 6:

Maak een handleiding voor mogelijke en succesvolle preventieprikkels en verspreidt deze onder relevante partijen.

Heel veel partijen, zoals koepel- en brancheorganisaties, RPC's, overheden, KVO-verbanden et cetera, zoeken naar mogelijkheden om ondernemers te prikkelen iets aan (individuele of collectieve) criminaliteitspreventie te doen. Hier en daar zijn praktijken ontwikkeld die voor een bredere doelgroep interessant zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden die tot op heden nog niet praktisch vertaald zijn, maar wel kansrijk lijken. Ook in het buitenland zijn mogelijk strategieën ontwikkeld die hier nog niet doorgedrongen zijn.

Het gaat bijvoorbeeld om:

- prikkels via (lokale) belastingen;
- regelgeving en vergunningenbeleid;
- voorwaarden aan subsidieverstreking;
- freerideraanpakken;
- kortingen op schadeverzekeringen;
- certificering en zelfregulering;
- voorwaardelijke financiering van bedrijfsactiviteiten.

Om de kennis die hierover inmiddels beschikbaar is bereikbaar te maken voor een groter publiek en ook innovaties op dit vlak te stimuleren, stellen we voor een verkenning uit te voeren naar bestaande strategieën en naar mogelijkheden om deze buiten hun huidige toepassings sfeer te verspreiden. Ook het combineren van strategieën kan hiervan onderdeel uitmaken, alsmede het verkennen van nieuwe strategieën. Het eindproduct zou bijvoorbeeld een handleiding kunnen zijn, maar er zijn ook andere vormen denkbaar. Het is in ieder geval belangrijk dat deze kennis breed wordt verspreid onder de hiervoor genoemde partijen, om zodoende de toepassing van deze strategieën te

stimuleren. De kennis kan ook worden gebruikt als input voor nieuw te ontwikkelen regelgeving of beleid.

De landelijke PPS-structuur (of een partij hierin, bijvoorbeeld het ministerie van Veiligheid en Justitie) kan een plan van aanpak ontwikkelen en hierbij relevante partijen betrekken.

Aanbeveling 7:

Bundel en professionaliseer de voorlichting (over preventie) aan ondernemers.

Er is veel bruikbare kennis over criminaliteitspreventie, maar veel van deze kennis bereikt niet de groepen ondernemers die het nodig hebben. Bij het CCV bijvoorbeeld, is heel veel kennis aanwezig, maar onduidelijk is hoeveel ondernemers hiermee worden bereikt. Hetzelfde geldt voor de voorlichtingsactiviteiten van brancheorganisaties (via flyers, websites, vakbladen en wat dies meer zij). Het beeld van de afgelopen jaren wordt bepaald door losse initiatieven, tijdelijke websites, et cetera.

Wij stellen voor dat de gezamenlijke organisaties hun inspanningen op dit vlak gaan bundelen en afstemmen en gebruik gaan maken van 'één gezicht'. Het bundelen van inspanningen biedt schaalvoordelen ten opzichte van losse campagnes door bijvoorbeeld brancheorganisaties, onder andere omdat ondernemers via veel meer kanalen tegelijk bereikt kunnen worden. Door met één gezicht naar buiten te treden en dit gedurende langere tijd vol te houden kan de effectiviteit van campagnes bovendien worden verhoogd. Aldus kan een 'merk' worden opgebouwd waarmee ondernemers vertrouwd raken. Ook regionale en lokale organisaties zouden het gezamenlijke 'gezicht' kunnen gebruiken voor campagnes. Van belang is verder dat de effectiviteit van campagnes wordt gewaarborgd door betrokkenheid van deskundigen en dat resultaten worden gemonitord, bijvoorbeeld via de monitor Criminaliteit tegen Bedrijven.

Campagnes kunnen zich richten op criminaliteitspreventie in het algemeen, maar ook op specifieke thema's. Dit kunnen actuele thema's zijn, maar ook thema's die structureel van belang zijn voor criminaliteitspreventie. Te denken valt bijvoorbeeld aan campagnes gericht op:

- het verhogen van het risicobewustzijn van ondernemers ten aanzien van fraude, interne criminaliteit of cybercrime;
- maatregelen om deze vormen van criminaliteit tegen te gaan;
- onafhankelijk en kwalitatief goed preventieadvies;
- goedkope maar effectieve beveiligingsmaatregelen (gericht op organisatieprocessen);
- tips bij de aankoop van cameratoezicht.

Voorlichtingscampagnes gericht op criminaliteitspreventie zijn niet automatisch effectief. Onderzoek laat zien dat de effecten mager kunnen zijn en dat het moeilijk is gedragsverandering te bereiken, vooral met kortlopende campagnes (Barthe 2006, Eysink Smeets e.a. 2011). Het is daarom van belang bij het opzetten van voorlichtingsactiviteiten gebruik te maken van deskundigen en de focus te richten op de lange termijn.

Voor de organisatie zijn diverse modaliteiten denkbaar. Het verdient aanbeveling te onderzoeken of deze activiteit zelfvoorzienend gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door campagnes te laten financieren of op een andere wijze. Dit zou de duurzaamheid ten goede komen.

In de landelijke PPS-structuur dienen relevante partijen hierover overeenstemming te bereiken. De werkgeverskoepels zouden hierin het voortouw kunnen nemen en een business case kunnen ontwerpen.

Aanbeveling 8:

Stimuleer activiteiten die het draagvlak voor preventie onder ondernemers vergroten.

Voldoende draagvlak voor collectieve criminaliteitspreventie blijft een belangrijk thema. Inmiddels zijn hiermee verschillende ervaringen opgedaan. De consensus is dat een combinatie van verplichten en verleiden de beste resultaten biedt om ondernemers bij criminaliteitspreventie te betrekken. Methoden waarbij ten minste ook sprake is van een verplichting hebben in de afgelopen jaren tot de meest concrete resultaten geleid.³⁴

Het verder ondersteunen van de totstandkoming van Bedrijven Investerings Zones (BIZ) biedt ons inziens goede mogelijkheden hiervoor. Dit is een model waarvoor ook in het bedrijfsleven veel draagvlak bestaat. Aangezien een BIZ zich niet bij voorbaat of louter richt op veiligheid, is het wel van belang deze aanpak niet vanuit het veiligheidsdomein aan te sturen en na te gaan op welke wijze deze aanpak het beste kan worden ondersteund.

Toepassing van het gemeentelijk belastinginstrument (bijvoorbeeld OZB-opslag) is een andere mogelijkheid om draagvlak voor preventie te creëren. Koepels in het bedrijfsleven en brancheorganisaties zijn hier niet enthousiast over omdat zij vrezen/signaleren dat de middelen die hierdoor vrijkomen niet noodzakelijkerwijs aan de ondernemers ten goede komen. Bovendien, zo stellen zij, worden dergelijke maatregelen over de hoofden van lokale ondernemers heen ingevoerd. Niettemin zien we voorbeelden in de praktijk die in het belang van alle betrokkenen uitwerken. Onze aanbeveling is dan ook dat op

³⁴ Hierbij moet worden aangetekend dat onbekend is wat strategieën louter gebaseerd op 'verleiding' hebben opgeleverd.

lokaal niveau dit een werkbaar model kan zijn om (financieel) draagvlak te creëren, mits dit gebeurt in overleg met het lokale bedrijfsleven en mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat vrijkomende gelden worden geoormerkt (bijvoorbeeld door middel van een systeem met trekkingsrechten).

Concreet stellen we voor dat de nieuwe landelijke PPS-structuur in samenwerking met relevante partijen zoekt naar mogelijkheden om deze thematiek op de agenda van gemeenten te krijgen. Deze activiteit zou gecombineerd kunnen worden met de bredere aandacht voor de rol van gemeenten bij criminaliteitspreventie door bedrijven, zoals beschreven in aanbevelingen 1 en 2.

Aanbeveling 9:

Verruim de mogelijkheden voor nazorg en criminaliteitspreventie aan de ‘achterkant’.

Met de regeling Veiligheid Kleine Bedrijven, met voorlichting en met activiteiten om draagvlak te vergroten, kunnen bedrijven aan ‘de voorkant’ van de problemen worden bereikt. Daarmee kan private en maatschappelijke schade worden voorkomen. Echter, niet alle bedrijven zijn aan de voorkant even goed te benaderen. Deze bedrijven, die mogelijk wel een hoog risicoprofiel hebben, kunnen beter worden aangesproken nadat een incident heeft plaatsgevonden.

Met betrekking tot overvallen zijn her en der nazorgprogramma’s ontwikkeld die onder andere preventieadvies aanbieden aan het bedrijf dat slachtoffer is geworden, maar ook aan bedrijven er omheen. De gedachte is dat het risicobewustzijn na een incident hoger is en bedrijven daardoor meer open staan voor het treffen van preventiemaatregelen. Deze werkwijze zou verbreed kunnen worden naar andere delicten. Onderzocht moet worden hoe het proces praktisch kan worden georganiseerd, wie hierbij betrokken moet zijn en waar en wanneer deze maatregel het beste kan worden ingezet. De nazorgprogramma’s voor overvallen bieden aanknopingspunten voor de mate waarin en de wijze waarop deze aanpak kansrijk kan zijn.

De samenwerkende verzekeraars zouden leidend kunnen zijn bij het initiëren van dit onderzoek en daarna bij de concrete uitvoering.

Aanbeveling 10:

Zet succesvolle maatregelen zoals KVO, VKB en cameratoezicht door, verbeter deze waar mogelijk.

KVO

Het KVO organiseert ondernemers en andere lokale partijen rond veiligheid en is daarmee in de afgelopen jaren een belangrijke pijler geweest onder collectieve criminaliteitspreventie door bedrijven. De sterk toegenomen collectieve beveiligingsinspanningen

op bedrijventerreinen en in winkelcentra is hiervan een van de gevolgen. Doordat er inmiddels veel ervaring met deze maatregel is opgedaan, en ook goede ondersteunende structuren zijn ontwikkeld (onder andere adviseurs/procesbegeleiders), neemt de kans op kwalitatief goede preventie-inspanningen verder toe.

Wel lijkt het mogelijk op onderdelen deze aanpak te verbeteren. Bijvoorbeeld door de prikkels voor het concreet treffen van collectieve preventiemaatregelen te verbeteren, door de kwaliteit van de getroffen maatregelen te verhogen (nu vaak eenzijdig aandacht voor cameratoezicht) en door de toekenning van het keurmerk flexibeler te maken (bijvoorbeeld wanneer partijen erin geslaagd zijn aanvankelijke veiligheidsproblematiek te verminderen).

VKB

De subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven was in aanvang een succesvolle maatregel omdat deze leidde tot concrete preventiemaatregelen door een groot aantal ondernemers, hierbij geadviseerd door onafhankelijke adviseurs. Recentelijk hebben nogal wat wijzigingen plaatsgevonden (het toe te kennen bedrag is bijvoorbeeld fiks verlaagd, de subsidie is een vergoeding geworden, er is een koppeling met het KVO gemaakt en het CCV heeft de uitvoering van de aanpak overgenomen), waardoor onduidelijk is hoe de regeling nu loopt. Niettemin is het concept (vergoeding voor preventie gekoppeld aan advies) krachtig genoeg om door te zetten. Het verdient aanbeveling te evalueren hoe de VKB-regeling nieuwe stijl in de praktijk functioneert. Aandachtspunten zijn onder meer het bereiken van ondernemers (het CCV lijkt hierin onvoldoende te slagen) en de kwaliteit van de VKB-adviseurs (cruciaal voor de effectiviteit van de toegepaste maatregelen).

Cameratoezicht

Het plaatsen van camera's is in veel gevallen de standaardoplossing voor beveiligingsvraagstukken. We hebben hiervoor aangegeven dat dit niet altijd de meest efficiënte oplossing is. Echter, ook vanuit de optiek van effectiviteit zijn veel vraagtekens te plaatsen bij de wijze waarop cameratoezicht wordt toegepast. Problemen die vaak worden gesignaleerd, zijn onder andere camera's die op de verkeerde plek hangen, niet over de juiste functionaliteiten beschikken en op het verkeerde moment of helemaal niet worden 'uitgekeken'. Het live bekijken van camerabeelden biedt allerhande voordelen, maar is ook duur. Vooral bij gekoppelde systemen verdrinkt men in de beelden en is aanvullende technologie nodig om 'slim' toezicht te kunnen houden.

Hoewel informatie over 'effectief' cameratoezicht hier en daar voorhanden is (bijvoorbeeld via de brochure 'Slim bekeken'), lijkt deze onvoldoende door te dringen tot plekken waar beslissingen omtrent cameratoezicht worden genomen. Om op dit vlak verbeteringen te realiseren zijn inspanningen op een breed front nodig. Verschillende van de

hiervoor geformuleerde aanbevelingen adresseren deze thematiek, zoals aanbevelingen 6, 7 en 8. Verder ontwikkelen zich voortdurend nieuwe technologieën en toepassingen die interessant kunnen zijn om breder verspreid te worden, zoals de voorbeelden van gekoppeld en ‘slim’ cameratoezicht laten zien (gemeente Utrecht, Secure Lane).

Voor het op peil houden en verbeteren van de kwaliteit van deze maar ook andere maatregelen is vooral van belang dat lokale activiteiten organisatorisch goed zijn ingebed en dat ondersteuning beschikbaar is. De aanbevelingen in paragraaf 7.2 beogen vooral dit te bereiken.

7.4 Conclusie

In een context waarin veel criminaliteitsaanpakken tot stand worden gebracht door samenwerkende partijen, spelen uitvoeringskwesties een doorslaggevende rol in de effectiviteit van maatregelen. Vandaar dat deze kwesties in de aanbevelingen prominent figureren. Hierbij speelt vooral de door ons beoogde landelijke PPS-structuur een belangrijke rol. Deze functioneert als het ware als een ruggengraat waaraan veel massa kan worden opgehangen. Als partijen erin slagen de samenwerking op dit niveau te ontdoen van haar vrijblijvendheid, kan veel gewonnen worden, zoals slagkracht, massa en doorzettingsvermogen. Een goed functionerende landelijke PPS-structuur kan een vliegwielfunctie vervullen voor ontwikkelingen op sectoraal, regionaal en lokaal niveau.

In de aanbevelingen ligt een sterke nadruk op het belang van samenwerken, organiseren en bundelen van activiteiten. Voorbeelden in de praktijk laten zien dat hiermee uiteenlopende voordelen kunnen worden gerealiseerd die voor alle betrokkenen interessant zijn. Hiervoor is uiteraard wel nodig dat betrokken partijen deze stap durven zetten en daadwerkelijk durven investeren. Dit geldt zowel voor het landelijke als voor het lokale niveau. Bestuurlijke borging ‘bovenlangs’ is hierbij onmisbaar.

De focus ligt daarnaast op verbetering van de kwaliteit van preventiemaatregelen. Deze wordt niet zozeer gerealiseerd door voor te schrijven welke maatregelen wel en niet getroffen moeten worden, maar door het scheppen van randvoorwaarden (vooral in organisatie, samenwerking en ondersteuning) die de kans op kwaliteit vergroten.

Ten slotte pleiten we voor meer marktprikkels in de aanpak. Het is opvallend om te zien hoe de verhoudingen tussen partijen in het bedrijfsleven en de overheid soms beïnvloed worden door het gegeven dat de overheid subsidiegeld te besteden heeft (‘de overheid als pinautomaat’). Dit lijkt het natuurlijk vermogen van betrokken partijen om te komen tot creatieve, innovatieve en commercieel interessante oplossingen soms eerder te belemmeren dan te stimuleren.